

การศึกษาการบริหารทางเภสัชกรรม
ในผู้ป่วยหญิงที่เป็นโรคลมชัก

นางสาว บุศยา กุลบุศย์
นางสาว ศุภมาส พันธนิติสาร

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

Pharmaceutical care in female epilepsy patients

Miss Busaya Kulabusaya
Miss Supamas Punthanitisarn

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT
OF THE REQUIREMENT FOR
THE BACHELOR DEGREE OF SCIENCE IN PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

โครงการพิเศษ

เรื่อง การศึกษาการบริหารทางเภสัชกรรมในผู้ป่วยหญิงที่เป็นโรคลมชัก

.....
(นางสาวบุศยา กุลบุศย์)

.....
(นางสาวศุภมาส พันธนิติสาร)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑามณี สุทธิสีสังข์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(นายแพทย์สมชาย ไตวณะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาการบริบาลทางเภสัชกรรมในผู้ป่วยหญิงที่เป็นโรคลมชัก

บุศยา กุลบุศย์, ศุภมาส พันธนิติสาร

อาจารย์ที่ปรึกษา : จุฑามณี สุทธิสีสังข์*, สมชาย ไตวณะบุตร**

*ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคลมชัก กลุ่มงานประสาทวิทยา สถาบันประสาทวิทยา

คำสำคัญ : การบริบาลทางเภสัชกรรม, ผู้ป่วยหญิงโรคลมชัก, epilepsy

โครงการพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการให้การบริบาลทางเภสัชกรรม และศึกษาปัญหาการใช้ยากันชักในผู้ป่วยหญิงโรคลมชัก รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาให้แก่ผู้ป่วย โดยสืบค้นข้อมูลผู้ป่วยจากเวชระเบียนและสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ป่วยและผู้ดูแล หลังจากนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์และค้นหาปัญหาจากการใช้ยา (Drug-related problem, DRP) และรายงานแพทย์ผู้ทำการรักษา โดยทำการศึกษา ณ คลินิกโรคลมชัก สถาบันประสาทวิทยา ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551

จากการบริบาลทางเภสัชกรรมผู้ป่วยหญิงโรคลมชักจำนวน 48 คน อายุระหว่าง 18-60 ปี โดยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น simple partial seizure ทั้งหมด 12 คน, complex partial seizure ทั้งหมด 13 คน ส่วนที่เหลืออีก 23 คน เป็น generalized tonic-clonic seizure จากการสัมภาษณ์และเวชระเบียนพบปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาทั้งหมด 42 ปัญหา ได้แก่ 1) เกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา 12 ปัญหา เช่น เดีนเซ เวียนศีรษะ 2) ไม่ได้รับ folic acid เสริม 9 ปัญหา 3) เก็บรักษายาไม่ถูกวิธี 4 ปัญหา 4) non-compliance 12 ปัญหา เช่น ผู้ป่วยลืมรับประทานยา, ผู้ป่วยรับประทานยาไม่ตรงเวลา 5) เกิดปฏิกิริยาระหว่างยา 4 ปัญหา เช่น การที่ผู้ป่วยได้รับ warfarin ร่วมกับ phenytoin 6) prescribing error 1 ปัญหา นอกจากนี้จากการสำรวจโดยแบบสอบถาม พบว่าผู้ป่วยยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการใช้ยากันชักในผู้หญิง

จากข้อมูลข้างต้น เภสัชกรสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้ยากันชักรวมทั้งให้ความรู้ และคำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ยากันชักในผู้ป่วยหญิงโรคลมชัก ซึ่งจะช่วยให้การรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลที่ได้จากโครงการพิเศษนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริบาลทางเภสัชกรรม ในผู้ป่วยหญิงโรคลมชักต่อไปในอนาคต

Abstract

Pharmaceutical care in female epilepsy patients

Busaya Kulabusaya, Supamas Punthanitisarn

Project Advisor : Chuthamanee Suthisang*, Somchai Towanabud**

*Department of Pharmacology, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

**Epileptologist of Neurology department, Prasat Neurological Institute

Keywords: Pharmaceutical care, female epilepsy patients, epilepsy

The objectives of this special project were to study the process of pharmaceutical care, and drug-related problems (DRPs) and how to solve DRPs in female epilepsy patients. The study was performed by reviewing the medical records, interviewing the patients and the caregivers. Drug therapy was analysed and drug-related problems were reported to treating physician. This study was performed at epilepsy clinic, Prasat Neurological Institute during July to September 2008.

The pharmaceutical care was performed in 48 female epilepsy cases age range between 18-60 years. Of these, twelve patients had simple partial seizure, thirteen had complex partial seizure and the rest had generalized tonic-clonic seizure. Forty-two DRPs were identified from interviewing the patients, caregivers and reviewing medical records. Categories and the number of DRPs are as follow: 1) twelve adverse drug reactions were identified e.g. ataxia, dizziness, 2) nine without folic acid supplementation, 3) four were improper drug storage, 4) twelve problems of non-compliance e.g. patients forgot to take medications, patients did not take medications in time, 5) four problems of drug-drug interactions e.g. warfarin in combination with phenytoin, and 6) one problem was identified as prescribing error. Furthermore, questionnaires showed that majority of these patients did not have adequate information on factors affecting antiepileptic effectiveness.

From this study, it was shown that pharmacists can play a major role in resolving drug-related problems. Besides, pharmacist can educate and counsel patients, caregivers concerning drug knowledge in order to increase the effectiveness of treatment. The data from this study can be applied to develop a pharmaceutical care model for female epilepsy patients in the future.